

7. Тарнопольський О. Б., Корнева З. М. Аспектичний підхід до навчання англійської мови для спеціальних цілей у немовних ВНЗ. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2011. Вип. 18. С. 231–239.
8. Христова О. Ф. Використання фахових текстів на заняттях з англійської мови за професійним спрямуванням. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького: зб. наук. пр. 2011. № 6. С. 220–225. (Серія «Педагогіка»).

REFERENCES

1. Barabanova, G. V. (2004). *Kohnityvno-komunikatyvna model navchannia profesiino-orientovanoho chytannia inozemnoi movy u nemovnomu vuzi*. [Cognitive-communicative model of teaching professionally oriented reading of a foreign language in a non-speaking university].
2. Barabanova, G. V. (2005). *Metodyka navchannia profesiino-orientovanoho chytannia v nemovnomu VNZ*. [Methodology of teaching professionally oriented reading in a non-linguistic university]. Kyiv.
3. Hryniuk, G. A., Semenchuk, Yu. O. (2007). *Vidbir navchalnogo materialu dlia formuvannia anhlovnoi leksychnoi kompetensii u studentiv-ekonomistiv*. [Selection of educational material for the formation of English lexical competence in economics students].
4. Koval, L. M. (2010). *Formuvannia u studentiv nemovnykh vyshchykh navchalnykh zakladiv anhlovnoi profesiino orientovanoi movnoi kompetensii*. [Formation of English-language professionally oriented language competence in students of non-language higher educational institutions].

5. Ryzhak, L. (2009). *Universytetska osvita v XXI storichchi: filosofsko-synerhetychnyi aspekt*. [University education in the 21st century: philosophical and synergistic aspect]. Lviv.
6. Tarnopolsky, B. (2006). *Metodyka navchannia inshomovnoi movlenniivoi diialnosti u vyshchomu movnomu zakladi osvity: navch. posib*. [Methodology of teaching foreign language speech activity in a higher language institution of education: teaching. manual]. Kyiv.
7. Tarnopolskyi, O. B., Korneva Z. M. (2011). *Aspektnyi pidkhd do navchannia anhliiskoi movy dlia spetsialnykh tsilei u nemovnykh VNZ*. [Aspect approach to teaching English for special purposes in non-language higher education institutions]. Kharkiv.
8. Hristova, O. F. (2011). *Vykorystannia fakhovykh tekstiv na zaniattiakh z anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam*. [Use of professional texts in English classes for professional orientation]. Melitopol.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОЗІЙ Ольга Борисівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри публічного управління, права та гуманітарних наук Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Наукові інтереси: іноземна мова за професійним спрямуванням.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOZII Olha Borysivna – Associated Professor, Ph.D., Kherson State Agrarian and Economic University.

Circle of scientific interests: foreign language of professional direction.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2024 р.

УДК: 378.016.31

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.07.098

КОСАКОВСЬКА Леся Петрівна –

кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри хореографії Волинського національного університету імені Лесі Українки, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7138-2008> e-mail: l.kosakovska@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ПОТРЕБ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

КОСАКОВСЬКА Леся Петрівна. ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ПОТРЕБ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

Стаття присвячена з'ясуванню особливостей процесу формування художньо-естетичних потреб засобами хореографічного мистецтва. Конкретизовано види потреб естетичного характеру, що впливають на ефективність самореалізації сучасної особистості. В контексті дослідження методології проблеми проведено аналіз хореографічного мистецтва як засобу впливу в процесі всебічного гармонійного розвитку людини, визначено роль танцю у суспільному та духовному житті.

Ключові слова: виховання, засоби, танець, художньо-естетична потреба, хореографія, хореографічне мистецтво, формування.

KOSAKOVSKA Lesya Petrivna. FORMATION OF ARTISTIK AND AESTHETIK NEEDS OF THE INDIVIDUAL BY MEANS OF CHOREOGRAPHIC ART

The article is devoted to clarifying the peculiarities of the process of forming artistic and aesthetic needs by means of choreographic art. The types of needs of an aesthetic nature that affect the effectiveness of self-realization of a modern personality are specified (the ability to appreciate the beautiful and the need to strive for it; to form spiritual landmarks; to understand art, its manifestations and patterns of development; the need for cultural communication; respect for folk creativity; the ability to preserve and multiply acquisition of the cultural heritage of mankind).

In the context of researching the methodology of the problem, an analysis of choreographic art as a means of influence in the process of comprehensive harmonious human development was carried out. The author emphasizes the relevance of modern dance as an important factor in the formation of personality in the realities of modern life and the cultural phenomenon of the era. The role of folk dance in social and spiritual life is defined. The folk dance and its

importance as a component in the system of national education of pupils and students are characterized. Emphasis is placed on the need to introduce games with songs and dance elements into educational work with the aim of musical and dance development of children and adolescents.

Keywords: *upbringing, means, dance, artistic and aesthetic need, choreography, choreographic art, formation.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Хореографія як сукупність засобів впливу та виховання має унікальні можливості творення потреб людини, у тому числі, потреб естетичного характеру. Завдяки специфічній образній мові, яка включає рухи, пози, міміку і жести хореографічне мистецтво стає художнім втіленням національного характеру етносу, ілюстрацією його світоглядного, морального та естетичного досвіду. Не менш важливе значення має комплекс неповторних виразових хореографічних засобів, серед яких малюнок танцю, костюм, реквізит, темп і ритм, які значною мірою сприяють формуванню художньо-естетичних потреб особистості.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей процесу формування художньо-естетичних потреб засобами мистецтва присвячено наукові праці у різних напрямках, а саме: обґрунтування теоретичних основ естетичного потенціалу культури та мистецтва (Г. Шевченко, Д. Ліхачов, О. Леонтьєв, П. Шафер, О. Олексюк та ін.), виявлення сутності естетичних потреб (М. Каган, А. Маслоу, М. Овсянников, К. Платонов, Л. Коган, С. Рашидова та ін.); вивчення художньо-естетичних і мистецьких цінностей (А. Козир, Л. Кондрацька, О. Олексюк, О. Щолокова, Н. Барвіна, О. Рубан, Т. Пагута та ін.); обґрунтування теоретичних основ професійної підготовки (О. Олексюк, Т. Сулова, О. Шевнюк, Л. Рапацька, В. Ковальчук, Ж. Озолія, В. Радкевич, Г. Шевченко, О. Рудницька, Г. Падалка та ін.). На нашу думку, цікавими та теоретично обґрунтованими є також праці вітчизняних і зарубіжних вчених (С. Батишев, В. Радкевич, В. Рибалка, Г. Балл, Е. Помиткін, Н. Ничкал, В. Орлов, Н. Побірченко, С. Сисоева та ін.) щодо використання засобів різних видів мистецтва у процесі творчого розвитку особистості.

Мета статті: виявлення особливостей процесу формування художньо-естетичних потреб засобами хореографічного мистецтва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Передусім відзначимо, що свого часу теоретик-реформатор танцювального мистецтва Жан Жорж Новерр писав: «Вкладена в нас природою любов до музики тягне за собою і любов до танцю. Обидва ці мистецтва – брати, невіддільні один від одного. Ніжні і гармонійні інтонації одного з них викликають приємні виразні рухи іншого. Взагалі вони представляють захоплюючі картини зору і слуху» [8, с. 41].

Першочергове завдання процесу формування особистості полягає у її становленні як соціальної істоти. Багатофункціональний вплив хореографії на всебічний і гармонійний розвиток людини, фі-

лософсько-естетичні проблеми мистецтва загалом і танцю, зокрема, висвітлені у працях Ф. Ніцше, Ф. Шеллінга, Г. Гегеля, І. Канта, Г. Гегеля. Щодо особливостей і переваг танцювального мистецтва, то видатний німецький філософ і мислитель XIX століття філософ Фрідріх Ніцше убачав їх в особливій благодійній силі, що була помічена різними народами, зокрема й греками. Ніцше описує танець як метафору думки, втілення божественного мистецтва, завдяки якому людина може злетіти до небесних вершин, розглядає його як «метод звільнення розуму й тіла» [6, с. 901].

Феномен хореографії, на відміну від інших мистецтв, полягає у використанні всього тіла, а не лише окремої його частини. Отже, на думку філософа, саме тілесна символіка найповніше розкриває творчі здібності людини: «Тепер світ природи має бути виражений у символах; нам потрібен новий світ символів; і вся символіка тіла бере участь у грі, не просто символіка губ, обличчя та мови, а ціла пантоміма танцю, що змушує кожного члена до ритмічного руху» [7, с. 26].

Не можемо оминати увагою визначальний вплив філософії Ніцше на становлення сучасного напрямку хореографії – танцю модерн. Основоположними принципами цього напрямку були відмова від традиційних форм класичного балету, втілення нових тем і сюжетів оригінальними танцювально-пластичними засобами. Витоки танцю модерн пов'язані насамперед з іменами теоретика і педагога Франсуа Дельсарта, засновника системи музично-ритмічного виховання Еміля Жак-Далькроза і основоположниці вільного танцю Айседори Дункан – послідовниці ідей Фрідріха Ніцше. Танець для Дункан постає метафорою свободи, засобом втілення розкутого творчого духу, усвідомлення свого тілесного буття і можливістю становлення особистості, спираючись на нові ідеали. Практичне втіленням філософських ідей Ніцше переконливо ілюструє ще одна основоположниця американської школи танцю модерн – хореографія і видатна танцівниця Марта Грехем. Для неї, як і для Дункан танець – це перш за все тілесне вираження сили, енергії, розуму, засіб, завдяки якому стає можливим становлення власного Я і втілення нових ідеалів. Творчості Грехем притаманні бінарні опозиції, які в танці виконують необхідну роль для утвердження життя. Свобода диктує необхідність внутрішнього й зовнішнього опору, що стає умовою для народження руху. Таким чином, людина завдяки внутрішньому імпульсу до руху, що відбувається на зіткненні внутрішнього з зовнішнім шляхом тілесної практики втілення, отримує здатність творити нову систему цінностей, яка вже не спи-

рається на аскетичні ідеали, догми чи стандарти. Отже, мистецтво танцівниць-новаторок Айседори Дункан і Марти Грехем стало практичним втіленням прагнень створити нову хореографію, яка відповідає потребам людини ХХ століття.

Самореалізація сучасної особистості, її «входження» у світ духовних цінностей суспільства здійснюється через формування ціннісних орієнтирів, які, в свою чергу, визначають художньо-естетичні потреби людини. Потреби, збагачуючи духовний світ особистості, стають пусковим моментом емоційних станів та інтересів. На їх основі відбувається формування естетичних переконань, смаків, які діють на потреби та сприяють їх якісному росту. До таких потреб відносимо здатність оцінювати прекрасне та потреба прагнути до нього; формувати духовні орієнтири; розуміти мистецтво, його прояви та закономірності розвитку; потреба в культурній комунікації; повага до народної творчості; здатність зберігати та примножувати надбання культурної спадщини людства.

Однією із найдавніших форм колективної творчості, невербальним засобом висловлення душевних поривань, є танець. Танцюючи, людина відчуває гармонію, порядок, переживає почуття прекрасного. Саме досягнення катарсису, що є причиною глибинних психологічних зрушень особистості і який людина переживає як стан прояснення і відкриття нового вважається головною мотивацією естетичної діяльності.

З метою самореалізації засобами мистецтва необхідно залучати людину до значущої для неї діяльності, що стане збудником активності, мотивацією до дії. Таким вимогам найповнішою мірою відповідає мистецтво танцю. Визначальна ознака культури ХХ – першої чверті ХХІ століть – активне проникнення танцю у такі галузі як кінематограф, масова індустрія розваг, театральне мистецтво, естрада та інші. Характеризуючи це культурне явище, можемо означити його як безперечний феномен епохи, важливий фактор формування особистості. Багатовекторність та ефективність впливу сучасного хореографічного мистецтва обумовлена новаторськими ознаками, що виявляються у відмові від традиційних танцювальних форм і усталених хореографічних канонів, стильовими відкриттями, епатажністю, експерименталізмом, неприйняттям загальноприйнятих художніх цінностей.

Попри це, незмінним у суспільстві залишається інтерес до традиційного танцю, який посідає чільне місце в духовному житті народу та супроводжує людство упродовж багатовікової історії. Цей феномен народної культури, що сприяє формуванню світосприйняття, самовираження, національної свідомості особистості в усі часи залишається пріоритетним питанням у вирішенні проблем збереження національної ідентичності.

Народний танець – один із найдієвіших чинників виховання особистості. Як необхідним атрибут всебічного гармонійного розвитку, він формує уявлення про навколишній світ, людські цінності, збагачує творчий потенціал. Разом із тим, танець стимулює бажання творити, одухотворювати, працювати над втіленням своєї творчої індивідуальності.

Про значення виховного потенціалу народного хореографічного мистецтва писали видатні українські хореографи В. Верховинець та В. Авраменко. Продовженням дослідницьких пошуків у цій галузі стали наукові праці мистецтвознавців А. Гуменюка, К. Василенка, О. Ліманської, В. Шкоріненка, фахівців з методики хореографічної роботи з дітьми А. Тараканової, Г. Березової, Л. Бондаренко, Т. Ткаченка та педагогів В. Герасімова, Д. Ельконіна, М. Гамезо, Л. Виготського та ін.

На думку Василя Верховинця, важливе місце в успішному вирішенні завдання особистісного та психологічного розвитку дітей дошкільного і молодшого шкільного віку посідають ігри з піснями і танцювальними елементами. У «Весняночці» він розглядає гру як «ритмічну колективну працю» [2, с. 24], що забезпечує формування повноцінної особистості, називає її «наймилішою хвилиною» [2, с. 5], якої потребує дитина для всебічного виховання, а у теоретичному розділі дає детальні методичні рекомендації і пояснення щодо використання рухливих музичних ігор у виховному процесі. Вчителі і вихователі, працюючи за методикою автора «Весняночки», повинні виховувати в дітях самостійність, рішучість, терплячість, кмітливість, товарицькість. Особливо цінною властивістю гри вважав В. Верховинець «здорову радість», яка «конче необхідна для здорового розвитку душі і тіла», а також є «неперевершеним засобом пробудження дитячого мозку до активної діяльності» [2, с. 22].

Доцільно згадати погляди щодо музично-хореографічного виховання видатної просвітительки, педагога-практика і теоретика Софії Русової. Зокрема, Русова підкреслювала, що пісні історичної тематики знайомлять дітей з історією краю, його героїчним минулим, а ігрові пісні з елементами танцю допомагають у вихованні культури поведінки, дисциплінованості, формуванні гарної постави.

За твердженням видатного французького композитора, музиканта і мислителя А. Онеггера музика доходить до серця через думку і будить думку через серце. Мистецтво хореографії органічно та нерозривно пов'язане з музикою через чуттєвий початок, який згідно з філософським вченням, набув форми виявлення духовної сутності. Наукою доведено, що природні задатки особистості найповніше розкриваються під час активної діяльності, зокрема хореографічної і музично-рухової. У людини, що слухає музику, незалежно від її свідо-

мості чи бажання, виникають думки, образи, почуття, що впливають на виконання рухів.

Добір музичного матеріалу має велике значення для якісної постановки хореографічного твору та виконавства. Музика повинна відповідати ідейному задуму балетмейстера, допомагати йому в розкритті образу. Запорукою втілення хореографічного задуму творця, створення високохудожнього твору є обов'язкове поєднання музичного і хореографічного образів. Вважаємо, що в хореографічній роботі сучасного балетмейстера-постановника доречно використовувати обробки і безпосередньо музику видатних вітчизняних композиторів (М. Лисенко, К. М'яков, К. Данькевич, К. Стеценко, Г. Компанієць, А. Філіпенко, В. Губаренко, Л. Дичко, Є. Станкович, М. Скорик), авторську музику балетів українських композиторів (А. Бондаренко, О. Козаренко, О. Родін, Ю. Гомельська).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок напрямку. Отже, підсумовуючи вищесказане, зазначимо, що хореографічне мистецтво посідає почесне місце у системі мистецької освіти і виховання. В сучасних умовах демократизації управління школою у педагогів та вихователів зростає можливість вибору форм та методів навчально-виховної роботи. Однак, незаперечним залишається той факт, що особистість, формування якої відбувається хореографічними засобами з метою створення краси, що рівнозначна добру, душевній і фізичній досконалості людини, має максимальні можливості для виявлення індивідуальних особливостей, розкриття природних схильностей і розвитку таланту. Відтак, самореалізація сучасної особистості неможлива без розвитку художньо-естетичних потреб.

Саме ці потреби мотивують до створення засобів, умов, за яких людина вчиться сприймати та оцінювати прекрасне, відчуває гармонію внутрішнього і зовнішнього світу, задоволення особистою творчою діяльністю, з чим ми і пов'язуємо перспективи подальших наукових розвідок.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Василенко К. Ю. Український танець: підручник К. : ІПК ПК, 1997. 282 с.
2. Верховинець В. Весняночка: ігри з піснями для дітей дошкільного віку та молодших школярів. [4 вид.]. К. : Муз. Україна, 1979. 341 с.
3. Колногузенко Б. М. Хореографічне мистецтво. Х. : ХДАК. 224 с.
4. Куценко, С. В. *Народний танець як вид мистецтва*. Електронний ресурс]. Режим доступу : http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/1610/1/Narodnyi_tane_ts.pdf.
5. Лісовська Н. Ю. *Теорія та методика народно-сценічного танцю*: навчально-методичний посібник для студентів спеціальностей: 024 Хореографія; 014 Середня освіта. Хореографія. 2 вид. доповнене. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 178 с.
6. Лютий Т. Ніцше. Самоперевершення. Темпора, 2017. 978 с.

7. Сердюк, Т. І. *Формування художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів хореографії* (дис. ...канд. пед. наук). Київ, 2009.
8. Спінул, І. В. Теоретичні підходи до інтерпретації професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії. *Наукові записки КДПУ*. Сер.: Педагогічні науки. Кіровоград: КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. Вип. 101. С. 271-278.
9. Тараненко, Ю. П. Проблема підготовки майбутніх учителів хореографії до розвитку художньо-творчих здібностей учнів молодших класів у психолого-педагогічній літературі. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 5(24) /05, 2014. С. 16-19.
10. Українські народні танці / упоряд. А. Гуменюк. К. : Наукова думка, 1969. 616 с.
11. Чепалов, О. *Хореографічний театр Західної Європи XX ст.*: Монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

REFERENCES

1. Vasilenko, Kim. (1997). *Ukrayins'kyu tanets*. [Ukrainian dance]. Kyiv.
2. Verxovy`necz` V. (1979). *Vesnyanochka: ihry z pisnyamy dlya ditey doshkil'noho viku ta molodshykh shkolyariv*. [Vesnyanochka: igry` z pisnyamy` dlya ditej doshkil`nogo viku ta molodshy`x shkolyariv]. Kyiv.
3. Kolnoguzenko, B. M. (2008). *Khoreorafichne mystetstvo*. [Choreographic art]. Kharkiv.
4. Kutsenko, S. V (2015). *Narodnyy tanets' yak vyd mystetstva*. [Folk dance as an art form].
5. Lisovska, N. Yu. (2021). *Teoriya ta metodyka narodno-stsenichnoho tantsyu: navchal'no-metodychnyy posibnyk dlya studentiv spetsial'nostey: 024 Khoreorafiya; 014 Sereдня osvita. Khoreorafiya. 2 vyd. Dopovnene*. [Theory and methods of folk-stage dance: a textbook for students majoring in: 024 Choreography; 014 Secondary education. Choreography. 2 types. supplemented]. Odesa.
6. Lyuty`j T. (2017). *Nitsshe. Samoperevershennya*. [Niczshe. Samoperevershennya]. Tempora.
7. Serdyuk, T. I. (2009). *Formuvannya khudozhn'o-estetychnoho dosvidu maybutnikh uchyteliv khoreorafiyi*. [Formation of artistic and aesthetic experience of future teachers of choreography]. Kyiv.
8. Spinul, I. V. (2011). *Teoretychni pidkhody do interpretatsiyi profesiyanoi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya khoreorafiyi*. [Theoretical approaches to the interpretation of professional competence of future choreography teachers]. Kirovograd.
9. Taranenko, Yu. P. (2014). *Problema pidhotovky maybutnikh uchyteliv khoreorafiyi do rozvytku khudozhn'o-tvorchykh zdibnostey uchniv molodshykh klasiv u psykholoho-pedahohichniy literature*. [The problem of preparing future teachers of choreography for the development of artistic and creative abilities of junior students in psychological and pedagogical literature].
10. *Ukrayins'ki narodni tantsi*. (1969). [Ukrainian Folk Dances Comp. A. Gumenyuk]. Kyiv.
11. Chepalov, O. (2007). *Khoreorafichnyy teatr Zakhidnoyi Yevropy XX st*. [Choreographic theater of Western Europe of the 20th century]. Kharkiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КОСАКОВСЬКА Леся Петрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри хореографії Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів хореографії, історія вітчизняної хореографічної культури, науково-виконавська реконструкція українських традиційних танців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KOSAKOVSKA Lesya Petrivna – candidate of Arts, associate professor, associate professor of the Department of Choreography at Lesya Ukrainka Volyn National University.

Circle of scientific interests: professional training of future teachers of choreography, history of domestic choreographic culture, scientific and performing reconstruction of Ukrainian traditional dances.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2024 р.

УДК 378.811.1/9

DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2024.07.102

КРУЛЬКО Лариса Володимирівна – кандидат біологічних наук, викладач Комунального закладу вищої освіти «Академія культури і мистецтв»

Закарпатської обласної ради

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5040-8698>

e-mail: krulkolarisa@ukr.net

АКТУАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КРУЛЬКО Лариса Володимирівна. АКТУАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВА З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

У статті здійснено спробу актуалізації комунікативних компетентностей студентів культури та мистецтва з безпеки життєдіяльності, що супроводжується створенням норм для безпечного стану довкілля, виробництва, побутових умов для життєдіяльності людини. Основне місце в цьому процесі посідає спільне комунікування в галузі регулювання відносин в охороні здоров'я людини та навколишнього середовища, забезпеченням безпеки в надзвичайних ситуаціях і ситуаціях повсякденного життя, тобто безпеки життєдіяльності.

Ключові слова: актуалізація комунікативних компетентностей, студенти культури та мистецтва, безпека життєдіяльності.

KRULKO Larisa Volodymyrivna. UPDATE OF THE COMMUNICATIVE COMPETENCES OF CULTURE AND ART STUDENTS FOR LIFE SAFETY

The article attempts to update the communicative competences of students of culture and art in life safety, which is accompanied by the creation of norms for a safe state of the environment, production, and living conditions for human life. The main place in this process is joint communication in the field of regulating relations in the protection of human health and the environment, ensuring safety in emergency situations and situations of everyday life, i.e. safety of life activities.

It has been proven that the source of development of communicative competence is: the transmission of communicative skills in the process of interpersonal interaction with other people; mastering cultural heritage; observing the behavior of other people in the process of communication; playing in the imagination of communicative situations.

As a result of the study, the following components of communicative competence were identified: being able to navigate in various communication situations; to be able to interact effectively with the environment; be ready for dialogue; to be able to control and evaluate oneself; to have knowledge, skills and constructive communication skills.

The source of the development of communicative competence is: the transmission of communicative skills in the process of interpersonal interaction with other people; mastering cultural heritage; observing the behavior of other people in the process of communication; playing in the imagination of communicative situations.

Updating the communicative competences of students of culture and art in the field of life safety enables the assimilation of the following components in the course of lectures and practical classes: the structure of life, the relationship and interdependence of human life and the environment, problems of life and ways to solve them.

Keywords: actualization of communicative competences, students of culture and art, safety of life activities.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Головним завданням модернізації системи вищої освіти є спрямованість на різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатний до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності. За такого підходу проблема актуалі-

зації комунікативних компетентностей студентів культури та мистецтва з безпеки життєдіяльності є актуальною і своєчасною.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Студіювання наукової літератури доводить, що проблемам компетентнісного підходу присвячені дослідження Н. Бібік, В. Бондар, С. Гончаренка, О. Локшиної, В. Лугового, О. Овчарук, Л. Парашенко, В. Петрук, Т. Петухової, О. Пометун, О. Савченко, С. Сисоевой, В. Сидоренка та ін. Сучасними науковцями з-поміж яких: Т. Гор-